

4.
Q. B. V. D.
RESOLUTIONIS PROBLEMATICUM
LOGICORUM
DE
FORMANDIS NOTE
ONIBUS ET JUDICI
IS PER EXPERIENTIAM,

PARS PRIOR,

Qvam,

Indulgente Ampliss. Colleg. Philos. In Insituto,

ad Auram Athenae,

PRÆSIDE

MAG. JOHANNE
WALLENI O

Log. & Met. Prof. Ord.

Philosophantium disquisitioni submittit

HENRICUS ZIMMERMANN

OSTROBOTNIENSIS.

In AUDITORIO MAXIMO die X. Decembr:

Anni MDCCXXVII.

horis ante meridiem consuetis.

ABOAE, Exc. Joh. Kiämpe, Reg. Acad. Typogr.

Admodum Reverendo atque Amplissimo Viro,
Dn. Mag. CLAUDIO HEDMAN,
Ecclesiarum Walensium Antistiti longe meritissimo,
vicini districtus Præposito gravissimo, Scholæ Tri-
vialis ibidem Inspectori accuratissimo, Patrono ut
indulgentissimo, ita omni Pietate æstatem
prosequendo.

Amplissime nec non Spectatissimo Viro,
Dn. CARALO JOHANNI STILLMAN,
Provinciæ Ostrobotniensis Camerario Integerrimo,
Fautori multis mihi nominibus suspiciendo.
Plurimum Reverendo atque Preclarissimo Viro,
Dn. Mag. PETRO HÆLLBERG,
Civitatis Christinæ, nec non Parœciæ Lapfierdensis
Pastori longe meritissimo, ut Præceptorи antea fide-
lissimo, ita nunc Fautori æstumatiſſimo.

Viro perquam Reverenda
Dn. MATTHIAE
Sacellano in Phihajoki vigilantissimo;

Obis Patroni & Fautores ad cinceres usque colendi, sit-
mo & cum omnigena felicitatis atque prosperitatis vo-

Admod. Rev. Ampl. Plur.
Nominitum

Cultor

Henricus

Viro Amplissimo atque Spectatissimo,
Dn. JOHANNI BORRE,
Secretario Provinciae Ostrobotnensis solertissime;
Fautori omni officiorum genere nunquam
non colendo.

Viro Spectatissimo & Prudentissimo,
Dn. GERHARDO HÆLLBERG;
Qvæstori adcuratissimo, Fautori exoptatissimo.

Spectatissimo atque Prudentissimo Viro,
Dn. JACOBO CRONANDRO,
Qvæstori Provinciali Ostrobotniae fidelissimo;
Fautori dexterimo,

ne*c* non Doctissimo,
WILANDRO,
Fautori & benefactori certissimo.

spiciendi, basce primitias meas Academicas, humillimus
pro offero & consecro.

Rever. & Speet.
Vestrorum

humillimus

Zimmerman.

Viro perquam Reverendo nec non Doctissimo;
Dn. CHRISTIANO ZIMMERMAN,
Sacellano in Phajot meritissimo,
Parenti optimo.

Ingrati animi vix ac nes vix quidem subterfugrem notam,
Parens Optime, nisi nomen Tuum, cuius venerabundam
refricat memoriam quicquid in me est, bac occasione, pu-
blice celebrarem. Ea enim fuit cura Tua, is animi ardor, is
nus in salute mea procuranda, ut tenuibus Tuis facultatibus
majores sepenumero in studia mea feceris impensas. Quid pro-
tantis iisque innumeris beneficiis, Tibi, Parens indulgentissime
debeam, probe sum mihi conscientius, & quidem ita ut me totum
in ere Tuo esse ingenue fatear. Verum enim vero, quum re-
ferendis Tibi gratiis prorsus sim impar; faciam quod penes
me est: pia cogitatione volvam aique revolvam Paterni Tui
in me affectus monumenta: immo, dum spiritus hos regit ar-
tus, ea praedicare non desinam. Vota denique ad supremum
Numen eaque ardentissima fundam, velit Te, ingravescente
estate, omnigena felicitate cumulatum, diu superstitem conser-
vare. Illucescat sero ille dies, quo Te Parens carissime; a-
missum erexitumque ego & Fratres mei dilectissimi mœsti lu-
gantur. Vale & fave,

Filio Tuo obedientissimo
Henrico Zimmerman

Viro perquam Rererendo atque Doctissimo;

Dn. JACOBO WIDLUND,

Sacellano apud Wasenses vigilantissimo , Avunculi
loco , ea, qva decet animi pietate colendo,
suspiciendo.

Dum tacito mecum pectore voluto uberrima ista beneficia,
quibus me , Avuncule propensissime , nullo non tempore
cumulatissime macare haude gravatus ; tanta omnino ista
esse deprehendo , ut vix ac ne vix quidem , illa recensere ne
dum compensare unquam valeam . Qua propter studio , gra-
tissimum declarandi animum , accensus , simulque hac verba
Martialis perpendens ,

Quæ mihi præstiteris , memini semperque tenebo ;
Dedecus est semper sumere nilque dare ,
non possum non , hunc ingenii mei fœtum in certissimum pi-
gnus grati animi Tibi consecrare . Suscipe igitur , serena fron-
te , Avuncule carissime , pagellas has rudi delineatas Minerva ,
quas provocavit Pietas & tanta benignitatis nunquam inter-
moritura recordatio , & me Tibi commendatissimum semper
babe . Quod si feceris , habeo de quo mibi in sinu 'gratuler .
De cetero Deum Ter Opt . Max . supplex veneror , velit Te ,
Avuncule propensissime , salvum , sospitem & incolumem in
Neustoreos servare annos , in Tuorum & meum gaudium , so-
latium atque fulcrum perenne ! Sic animo venerabundo optat !

Nominis Tui

Cultor humillimus
Henricus Zimmerman.

Viro Spectatissimo nec non Prudentissimo,
Dn. ERICO ALLEN,
Tabellariorum Inspector accuratissimo, Fautori &
Amico singulari.

Spectatissimo & Prudentissimo,
Dn. CHRISTIANO ZIMMERMAN,
Tabellariorum Inspector dexterissimo,
Fratri dilectissimo.

Spectatæ dignitatis atque Prudentie Viro,
Dn. JOACHIMO WAHL,
Curiæ Wasensis Senatori Laudatissimo,
Fautori exoptatissimo.

VOBIS quoque Fautores estimatissimi & Frater carissime,
exercitium hoc academicum, ob certissimam spem ulte-
rioris Vestri favoris, dat & offert.

Nominum Vestrorum

Momus T

Cultor observantissimus
(Auct. & Resp.)

Deo Duce.

PRÆFAMEN.

RElutioni Problematum Logicorum de formandis notionibus & judiciis per experientiam, nos accincturis, ex re esse videtur, ut omnium primo ipsorum terminorum breviter evolvamus significatum. Quid resolutio sit ex usu loquendi cuivis obujum esse existimamus. Per Problemata intelligimus propositiones practicas, quibus continetur modus aliquid faciendi vel agendi. Logica autem nobis dicuntur Problemata, ea præcepta Lógica, quorum usus & applicatio in cognitione veritatis, est necessaria.

Quid per notiones, judicia, experientiam indigitemus, ex iis, quæ de singulis eorum in sequentibus uberior dicturi sumus, patebit. Ex

A

com-

2

combinatione autem terminorum hæc tandem resultat inscriptionis distincta notio; Quod resolutio Problematum Logicorum de formandis notionibus &c iudiciis per experientiam, tantundem sit, ac distincta expositio modi, qui observari debet in acquirenda rerum cognitione a posteriori.

Quum vero omnis nostra cognitio vel ad notiones vel ad iudicia referatur, vi dictorum in eo versabitur opera nostra, ut viam monstremus, qua tum ad notiones tum ad judicia, experientia duce, tuto pervenire liceat. Quod ut rite fiat, legibus methodi Philosophicæ, quæ iubent, ut ea præmittantur, per quæ sequentia intelligibili modo explicari atque vera agnosci possunt, convenienter acturi, primo de experientia ejusq; distinctione, deinde de differentia notionum formalis, quantum ad institutum nostrum sufficit, dicemus.

Quod dum facere animus nobis est, Te, L. B. rogatum volumus ut innoxia conamina nostra in meliorem interpreteris partem.

§. I.

Quando vel obiecta, quæ mutationem organis nostris sensoriis inducunt, vel ea, quæ in

in anima nostra contingunt, confuse nobis repræsentamus, sentire dicimur. Ut adeo sensio sit actus mentis, quo ea, quæ vel in nobis vel extra nos fiunt, confuse sibi repræsentat.

Per organum sensorium intelligimus partem organicas corporis, in cuius mutationibus ratio continetur sensationum, hoc est, perceptionum rerum materialium.

§. 2,

Facultas sentiendi *sensus* audit. Sensus autem pro objecto habet non nisi res præsentes (§. I.), adeoque distinguitur ab imaginatione, quæ obiecta concernit absentia. Ab intellectu vero differt quoad modum repræsentandi; cum intellectus sit facultas, qua res distincte nobis repræsentantur; sensus vero in confusis tantum repræsentationibus subsistat (§. cit.,). Quid sibi velit repræsentatio distincta, quid consula, ex sequentiibus (§. 9.) intelliges.

§. 3.

Facultas ea sentiendi quæ extra nos fiunt, aut si mavis, obiecta mutationem organis nostris sensoriis inducentia, *Sensus* dicitur *externus*: Facultas vero percipiendi mutationes, quæ in anima nostra accidunt, *sensus* vocatur *internus*.

Distinctionem *sensus* in *externum* & *internum* peti-

A 2.

tem

4
tam esse a diuersitate objectorum, que mens percipit, e diuersis patet. Ne vero quis confundat representationes per sensuum externorum organa factas, medianibusque nervis sensoriis ad animam quasi delatas, cum ipsa operatione animae, quae ea, que in eadem sunt ipsa sentit; apposite satis a nonnullis adhibetur distinctio inter sensus internos corporis & lensus internos animae. Illi nil aliud sunt quam externorum continuationes; hi sensiones eorum, que in anima sunt.

§. 4.

Per Experientiam intelligimus cognitionem, quam acquirimus attendendo ad objecta, quae percipimus; dicitur eadem alio nomine cognitionio a posteriori.

§. 5.

Quicquid experimur, illud cognoscimus attenti ad tensiones nostras (§. 4.). Cum vero sensus sit vel *externus* vel *internus* (§. 3.); patet omnem experientiam recte dispesci in *externam*, quae sensibus nititur extensis, atque *internam*, quae beneficio lensus interni comparatur.

§. 6.

Obseruatio est experientia, quae pro obiecto habet facta naturae, sine opera nostra intercedente contingentia; Experimentum est experientia,

tia, quæ concernit eiusmodi facta naturæ, quæ absque nostro concursu haud contingunt, adeo que quibusdam artificiis a nobis ad aëtum deduci debent.

Qui exempla, quibus definitiones presentes illustrentur, desiderat, eum brevitatis ergo, alegamus ad Wolffii Psycholog. emp. §. 456.

§. 7.

Hinc duplex datur ars experiundi seu cognoscendi veritates a posteriori, *Ars* nimirum *observandi* atque *Ars experimentandi* (§. 6.) Illa utuntur Physici, Medici & in primis Astronomi, qui varias colligunt observationes, ut firmum habent fundamentum, cui deinde alia, quæ per observationem non patent, ratiocinando superstruant. Idem in aliis quoque scientiis fieri debet, si non ex proprio ingenio conficta, sed naturæ rerum consentanea docere velimus. *Artem* vero *experimentandi* Physici hoc in primis & proxime præcedenti seculo insigni cum fructu excoluerunt, eandemque eum arte *obser-vandi* felici successu conjunxerunt.

§. 8.

SOlet etiam *experientia* dispisci in *Vulgarem* atque

5

atque Eruditam. Prior versatur circa facta
naturæ, quæ omnibus vel levi attentione u-
tentibus statim patent; adeo ut cognitionem
sui quasi sua sponte offerre videantur illis, qui
eiusdem amore tenentur. Posterior vero occu-
patur circa facta naturæ latentia seu minus ob-
via, ad quæ cognoscenda vel certis artificiis, vel sin-
gulari attentione cum acumine conjuncta, opus est.

§. 9.

AD Experientiam igitur eruditam non solum
pertinent experientia, sed & omnes ejus-
modi observationes, ad quas acquirendas haud
vulgare acumen, insignisque attentionis gradus
requiritur (§. 8.), quales in disciplinis plurimæ oc-
currut.

Hec de genuina notione experientiæ, variaque ejus divi-
sione adduxisse sufficiant Proximum jam est, ut ad explica-
tionem differentiæ notionum formalis, quæ a modo
representandi unice resultat, nos conferamus; quum ex ea
lucem sequentibus affundi, haud immerito iudicemus.

§. 10.

REpræsentatio objecti cujusdam, sive absens il-
lud sit sive præsens, in mente facta, notio
salutatur. Quæ alio nomine idea sive conceptus di-
citur,

Et

Licet inter ideam & notionem id constitui soleat
discriminis, ut idea dicatur rerum singularium repræsen-
tatio; notio autem rerum in universalis sine generum &
specierum; illud tamen non semper obtinere videmus;
quin promiscue & pro synonymis usurpari hosce terminos,
& quidem sine erroris periculo, observamus.

§. 11.

Facta ad nosmet ipsos attentione, deprehen-
dimus quedam objecta nobis eo repræsentari
modo, ut ea agnoscere & ab omnibus aliis re-
bus discernere valeamus; alia vero ita, ut eadem
ab aliis rebus sufficienter internoscere nequeamus.
Prioris generis notiones claræ, posteriores obscu-
ræ appellantur.

§. 12.

Quando notiem rei claram habemus, tum
aut notas ad eandem ab aliis rebus discer-
nendam spectantes, separatim nobis repræsentas-
re easdemque & a se invicem & ab ipsa re, cui
insunt, distinguere valemus; aut id in nostra haud
positum esse potestate deprehendimus. In priori
calu notio vocatur *distincta*, in posteriori *confusa*. Quod si vero in re distincte agnita, nos-
tas omnes eidem semper & ubique ab omnibus
aliis rebus discernendæ intervientes, dicta ratio-
ne

ne distinguimus, *notio audit completa*, in casu opposito *incompleta*.

§. 13.

Denique in notione *completa*, notas iterum, de quibus dicoſcitur res, vel distincte vel confuse nobis representamus. Si distincte, notio nostra est *adequata*; ſin minus, *inadequata*.

Exemp' a, quibus ill' ſtrentur enumerate notionum species, discursui reservamus, cum brevitati, quantum fieri poſſit, in praefenti tractatione ſtudeamus.

§. 14.

Sensuum beneficio repræſentamus nobis tum res externas, quæ in organa noſtra ſenſoria agunt, tum mutationes, quæ in anima noſtra contingunt (§. 1. & 2.). Cum vero illud experiri dicamur, quod ſenſum beneficio cognoscimus (§. 4.), patet experientiam eſſe medium perveniendi ad notiones plurimarum rerum, quæ vel in nobis vel extra nos fiunt atque existunt (§. 10.)

§. 15.

Quamvis vero experientia magistra notiones rerum plurimarum conſequamur (14.), illas tamen notiones non omnes claras, ne dum distinctas

distinctas atque adæquatas, sed multas carundem
obscuras deprehendimus, adeo ut res perceptas
revera quidem nobis repræsentemus, sed ita, ut
easdem ab omnibus aliis rebus discernere neque-
amus (§. II.).

Hæc obscuritas licet aliquando dependeat ab ipsa rerum
quarundam indole, qua non admittit, ut easdem clare per-
cipiamus; sèpe tamen ipsi in causa sumus, ut carundem non nisi
obscuras consequamur notiones. Ut vero distincte atriusque
asserti veritas patet, casus quosdam enumerabimus, in qui-
bus idem contingere solet.

§. 16.

Si res, quam sensuum externorum beneficio
percipimus, vel fuerit nimis exigua vel tam
procul a nobis remota, ut singulæ notæ, quibus
agnoscitur & ab aliis discernitur, in sensum non
incurrant, per se patet, fieri non posse, ut ean-
dem solo sensu duce ab omnibus aliis rebus vel
simul vel olim perceptis distinguamus. Quoni-
am igitur notio in præsenti casu non sufficit rei
agnoscendæ, eandem obscuram esse manifestum
est (§. II.).

§. 17.

HAud absimili modo patet, si notæ, quibus

B

CC

res sensibus obvia ab aliis discerni debet, sub peregrinis circumstantiis, quasi sepulta delitescant repugnare, ut notionem rei obtineamus claram, nisi notas pervidere eisdemque ab alijs peregrinis distinguere nobis datum sit (§. II.) Quoniam vero omnis notio vel clara est vel obscura (§. cit.), notionem igitur non nisi obscuram consequuntur, qui non eo acumine possent, ut notas latentes in apricum producere valeant.

Iusmo fieri plerumque solet in eo casu, ubi peregrina ex notione arenda cum iis, que notionem rei formandam ingredi debent, confundimus, ut eadem notioni inferamus adeoque rei perceptam modo longe alio nobis representemus, ac representanda est. Exemplo nobis sunt plerique, notiones Ontologicae, que omniam suam universalitatem notas ejusmodi continent, que in rebus singularibus, quas solas sensu percipimus (§. I.), tam multiis particularibus immersae sunt determinationibus, ne singulari opus sit acumine ad eisdem inde protrahendas atque in apricum producendas.

§. 18.

Quod si quis ad plura objecta sensibus obvia attentionem simul dirigat, quam ut sufficienatem adhibere possit ad singula contemplandas fieri aliter nequit, quam ut notas, quibus a se invicem & ab aliis, quas memoria suggesterit, distin-

22

stinguuntur, vel plane non animadvertar, vel animadveritas memoriae minime infigat. Res igitur easdem alio tempore, vel alio in loco sibi oblatas recognoscere nequit, consequentur ea arundem notiones non nisi obscuras habet (§. II.)

Quoniam paucissimus preclarum illud donum contigit, ut attentionem inter plura partiri objecta, simulque sufficientem ad singula adferre valeant; enatum est inde verbum istud vulgatum: Pluribus intentus, minus est ad singula tenitus. Singulari hoc attentionis gradu eminebat Julius Cæsar, de quo relatum legimus, quod eodem tempore, quo ipse epistolam scripsit, quatuor quoque aliis epistolas dictare potuerit, immo, quod septem epistolulas diversas eodem tempore dictare potuerit, si ipsimet nullam scribebat.

§. 19.

Experientia obvia loquitur, ad quam hic provocasse sufficiat, quod ea, a quorum consideratione ad alia plane diversa statim convertimus animum, facili negotio memoria excidere soleant, dum alia ista contemplamur. Quod si ea in notarum fuerint numero, quibus res ab aliis dignoscitur; re eadem, denuo oblata haeremus, utrum ea sit nec ne, quam alio tempore, alio in loco antea vidimus, & cui hoc vel istud nominis tribuitur. Notio igitur in eo quoque casu evadit obscura (§. II.).

Vides iam, Candide Lector, quenam sint cause notionum obscurarum, quibus plerique hominum gaudent, cum innata ipsis ignorantia non permittat, res decenti considerari modo. Quum vero obscure notiones non sufficiente rebus agnoscendis, patet eas in vita communis atque disciplinis non applicari absque periculo errandi; immo scientiis maximo esse detrimento, quatenus infiniti ex ipsis propullulant errores, quod historia literaria superiorum temporum abunde loquitur.

§. 20.

AD notionem claram per experientiam pervenire licet, si impedimenta ista in antecedentibus enumerata omnia absfuerint. Requiritur ergo 1: mo ut singula rei agnoscendae inservientia sensibus nostris ad rem attentis sint manifesta (§. 16.). 2: o ut determinationes peregrinæ, quæ ex notione exulare debent, vel plane non adsint, vel si adsint, determinationibus rammen competentibus, quæ notionem ingredi debent, sint obscuriores (. §. 17.). 3: o ut attentionem desiderari nostram minime patiamur in objecto rite atque decenter considerando. Quod ut fieri possit, cavendum, tum ne simultanea aliarum rerum consideratione animum obruamus (§. 18.), tum ne contemplatione ejusdem ad alia statim tuto cœlo differentia cogitationes proximeamus (§. 19.).

21.

Quod si in re clare percepta illa, quæ ei-
dem agnoscendæ & ab aliis distinguendæ in-
serviunt, sensibus nostris ad rem attentis adeo
impervia sint, ut eorum discrimen observatu pla-
ne sit impossibile; notionem istius non nisi con-
fusam a posteriori consequi licet (§. 12.).

*Exempla nobis præbent colores, qui complura distincta in
se continent, ut in Physicis docetur; ista tamen adeo minuta
sunt, ut ne oculo quidem armato, ne dum nudo percipi pos-
sint. Haud igitur fieri potest, ut solo adspectu illorum obti-
neamus notiones distinctas.*

Si percipiens attentionem tamdiu cnservare
non didicit, quam ut singula, rei agnoscendæ
atque ab aliis distinguendæ inservientia sigilla-
tim atque successive contemplari eademque inter-
se conferre valeat; is notionem ejusdem comple-
tam obtainere nequit (§. 12.); sed vel incomple-
tam vel plane confusam, prout casus tulerit.
Incompletam quidem, si ad quædam attenderit
notas rei inexistentes; confusam vero, si ad nullas
plane attenderit, uno obtutu rem comprehendis-
se contentus (§. cit.).

Exemplo dicta illustrare lubet. Ponamus Caium attentissimum diurnae impatiemtis & rerum mechanicarum prorsus imperitum, perscrutari structuram horologii cuiusdam. Ponamus horologium istud non tantum singulas horas, sed & singulas horas partes veluti scrupula prima, vel etiam secunda accurate indicare, adeoque valde multis constare rotis. Quoniam igitur horologium ex pluribus componitur partibus, quam ut ad singulas successive contemplandas, earundemque ordinem atque nexus pervidendum sufficiat attentio Caii, qui in machinis contemplandis nunquam antea fuit versatus, evidens est, Caium notionem eiusdem non posse consequi completam. Quesitus enim, quomodo differat structura presentis horologii a structura alterius horologii horas tantum indicantis, quam ipsi perspectam esse supponimus, notas sufficientes enimerare minime palebit.

§. 23.

IN duobus istis casibus, quos (§. 21. & 22.) adduximus, notionem obtinemus confusam absque nostra culpa; verum dantur alii, in quibus acquisitio notionis distincte est in potestate cognoscientis, licet eandem ipso actu minime consequatur. Quod si enim varia ista, quibus res percepta dignoscitur, non fuerint numero nimis multa, eorumque differentia sensibus ad rem attentis satis manifesta; percipiens tamen singula uno tantum intuitu comprehendens unumquodque sigil-

sigillatim primum considerare, deinde vero ordinem & nexus, quo inter se cohærent, contemplari minime dignetur, notionem non nisi confusam consequitur, cum distinctam obtinere potuisset (§. 12.).

§. 24.

EX hisce, quæ de causis notionum confusa-
rum dicta fuere (§. 21. 22. 23.), vel me non monente intelligitur, quomodo notiones ob-
iectorum sensibilium fiant inadæquatæ, cum no-
tiones inadæquatæ componantur ex notionibus
notarum confusis, tanquam suis partibus (§. 13.)

Hec de formandis notionibus claris, & causis notionum confusarum dicta sunt. Reliqua, quæ dicenda restant, tem-
poris angustius pressus, parti reservamus Posteriori. In ea
enim, si Deus ita voluerit, modum explicabimus perreni-
endi vi experientie tum ad notiones distinctas, comple-
tas & adæquatas, tum ad judicia affirmativa & nega-
tiva, subnexis cautelis quibusdam, in judicando observandis,
ne falsum pro vero arripiamus. Ultimo denique paucis in-
dicabimus, quomodo cognitio universalium ex singula-
ribus sensu perceptis derivari possit.

LAUS DEO

Egregiae Dissertationi,
Pereximii atque Doctissimi

Dn. HENRICI ZIMMERMANNI,

Popularis & amici sui in paucis dilecti,

Quemadmodum prudentis est Architecti prius fixa & solida jacere fundamenta, quam domum suam exstruit: ita & Tu, mi ZIMMERMANE, Tuum esse duxisti, non minus nomini Tuo, quam officio sapientie studiosi convenienter, in rebus Philosophicis architectonico ordine versari.

Nam primum eruditionis Tuae documentum publice editurus, differis de formandis notionibus & judiciis per experientiam. Nonne haec sunt fundamenta illa, quibus Philosophie palatum est superstruendum? Hec fundamenta a Te solidiora posita esse testatur praesens Dissertatio, que lapidis instar quadrati, utcunque quassata inconcussa manet & immota. Loquitur specimen hoc egregium non modo nava am Tuam operam & experientiam in ponendis philosophie fundamentis sed dedicaria quoque artificia stabilitatis hinc fulcris ap- posita, que sapientiae virtutisque arcem & constituant & ad- ornant. Nomen ergo Tibi, mi ZIMMERMANE, gratulor o- mine munitus: Gratulor edificandi artem praestantissimam: gratulor fundamenta Philosophie posita firmissima, gratulor denique exstructas phœbeas aedes maxime egregias. Ita vero Tu, mi amice, Deo & virtute Tua duce, per hanc, quam calas viam, que laboris est, venies brevi, quod vove, in templo honoris optata: ubi Te, Apollonis amicum Daphne ser- tis cinget; ubi Charites ZIMMERMANNUM suum cumulatim premiis exornabunt praelaris!

gratulabundius apposuit
Carolus Aspegreen.
Ostroboch.